

21.05.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2025/322
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.05.2025/243
Karar Numarası : 2025/294
Başvuran : R.Ö.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Marmara Üniversitesi Rektörlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın babasının engellilik durumu dikkate alınmaksızın ikamet yerine daha yakın olan ... Yerleşkesine yer değişikliği suretiyle atamasının yapılmamasının engellilik temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Marmara Üniversitesi Rektörlüğü ... Müdürlüğü ... kadrosunda görevli olduğunu, babası hakkında 27/2/2024 tarihli 5 yıl geçerlilik süresine sahip % 90 engel oranlı Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu düzenlendiğini, kendisinin de 27/5/2024 tarihinde beyin kanaması geçirdiğini,

b. Hâlihazırda görev yaptığı Marmara Üniversitesi ... Enstitüsünün ikamet yerine uzak olduğunu, babasının rahatsızlanma ihtimalini de göz önünde bulundurarak acil durumlarda yardım edebilmesini kolaylaştırmak amacıyla yer değişikliği suretiyle atamasının ... yapılması için ... Enstitüsü Müdürlüğü ve Marmara Üniversitesi Rektörlüğüne başvuruda bulunduğunu,

c. Rektörlüğe yaptığı başvurunun üzerinden 30 gün geçmiş olmasına rağmen atamasının yapılmadığını, bu durumun gerek kendi sağlığı gerekse babasının sağlığı açısından ciddi sorunlara yol açtığını,

ç. ... Yerleşkesinde yeteri kadar akademik ve idari birimin mevcut olduğunu, atamasının yapılmasında herhangi bir engel bulunmamasına rağmen talebinin yerine getirilmemesinin ayrımcılık yasağı ihlali teşkil ettiğini iddia etmiş ve sorunun çözümü amacıyla ihlal kararı verilmesini talep etmiştir.

3. İnceleme süreci devam ederken başvuran Kurumumuza gönderdiği 5/3/2025 tarihli yazılı beyanında; Personel Daire Başkanlığının 27/2/2025 tarihli görevlendirme yazısıyla 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 13'üncü maddesinin (b) fıkrasının dördüncü bendi uyarınca

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

... Enstitüsünden ... Dekanlığına görevlendirildiğini, başvurunun konusuz kaldığını belirtmiş ve söz konusu durum kamu çalışanları için emsal teşkil edebileceğinden sembolik bir tazminatın tarafına ödenmesini talep etmiştir.

4. Muhatap Marmara Üniversitesi Rektörlüğü yazılı görüşünde özetle; başvuranın sağlık sorunları, babasının engel durumu ve mevcut personel gereklilikleri göz önünde bulundurularak başvuranın 2547 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesinin (b) fıkrasının dördüncü bendi uyarınca ... Fakültesinde görevlendirildiğini ve başvuranın başvuru hakkını kötüye kullanarak Üniversite hakkında sürekli şikayette bulunmasının 4721 sayılı Medeni Kanun'un 2'nci maddesindeki dürüst davranma ilkesine aykırı olduğunu belirtmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “*Kanun önünde eşitlik*” başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre:

“*Makul düzenleme: Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri*” ifade etmektedir.

7. 6701 sayılı Kanun'un “*Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasağı*” başlıklı 3'üncü maddesine göre:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali halinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(...)”

8. Mezkûr Kanun'un “*Ayrımcılık türleri*” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında ayrımcılık türleri: “a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık” şeklinde sıralanmıştır.

9. Mezkûr Kanun'un “*Ayrımcılık yasağının kapsamı*” başlıklı 5'inci maddesinin ilgili hükmü şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal

hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

10. Mezkûr Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre:

“Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

11. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesine göre:

“(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

12. Mezkûr Yönetmelik’in “Uzlaşma kararı” başlıklı 71’inci maddesi şöyledir:

“(1)Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52 nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrasında “Ayrımcılık yasağı ihlalinde zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.” hükmü bulunmaktadır. Başvuranın dilekçesinden mezkûr Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasından belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcı muameleye maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

14. Mezkûr Kanun’un aynı maddesinin ikinci fıkrası ise “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” hükmünü haizdir. Başvuru dilekçesi ve ekindeki belgeler incelendiğinde; başvuranın Marmara Üniversitesi Rektörlüğüne yazdığı 25/12/2024 tarihli dilekçesi ile ikamet adresine en yakın konumda olan ... Yerleşkesine yer değişikliği suretiyle

atamasının yapılmasını talep ettiği görülmektedir. Ancak başvuranın 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca talebine otuz gün içerisinde cevap verilmemesi nedeniyle 31/1/2025 tarihinde Kurumumuza başvuru yaptığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, başvuranın 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrasında aranan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği ve engellilik temelinde ayrımcılığa uğradığı iddiasının esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmiştir.

15. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 2'nci maddesi şöyledir: *“Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayrım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.”* Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesine göre ise; *“Bu Sözleşme’ de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.”*

16. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS)'de engelli kavramı; *“Diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir.”* şeklinde tanımlanmaktadır. 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un *“Tanımlar”* başlıklı 3'üncü maddesinde ise engelli kavramı; *“Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey”* olarak tanımlanmaktadır. 6701 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde de engelli kavramı 5378 sayılı Kanunla benzer şekilde tanımlanmıştır.

17. EHİS' in 2'nci maddesinde ise engelliliğe dayalı ayrımcılık *“siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayrım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dahil her türlü ayrımcılığı kapsar.”* şeklinde tanımlanmaktadır. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve 6701 sayılı Kanun'da da engelliliğe dayalı ayrımcılık EHİS'e paralel olarak düzenlenmiştir. 5378 sayılı Kanun'un *“Tanımlar”* başlıklı 3'üncü maddesinin (d) bendinde engelliliğe dayalı ayrımcılık *“Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayrım, dışlama veya kısıtlama”* olarak tanımlanmıştır.

18. Makul düzenleme kavramı EHİS'in *“Tanımlar”* başlıklı 2'nci maddesinde; *“Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemelerdir.”* şeklinde tanımlanmıştır. Mezkur Sözleşme'nin *“Ayrımcılık Yapılmaması ve Eşitlik”* başlıklı 5'inci maddesinin üçüncü fıkrasında ise

Taraf Devletlerin eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tüm adımları atacağı hüküm altına alınmıştır. 6701 sayılı Kanun, EHİS ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile benzer biçimde, “*Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemeleri*” ifade eden makul düzenlemelerin yapılması gerektiği hususunu düzenlemiş ve Kanun’da bu yükümlülüğe uymamanın bir ayrımcılık türü olduğu kabul edilmiştir.

19. Başvuran hâlihazırda görev yaptığı ... Enstitüsünün ikamet yerine uzak olduğunu, % 90 oranında engelli olan babasının rahatsızlanması halinde acil durumlarda yardım edebilmesini kolaylaştırmak amacıyla yer değişikliği suretiyle atamasının ...Yerleşkesine yapılması için ... Enstitüsü Müdürlüğü ve Marmara Üniversitesi Rektörlüğüne başvuruda bulunduğunu ve talebinin kabul edilmemesinin ayrımcılık yasağı ihlali teşkil ettiğini iddia etmektedir. Bu çerçevede başvuranın % 90 oranında engelli olan babasına acil durumlarda yardımcı olmak amacıyla çalıştığı Kurumda yer değişikliği suretiyle atamasının yapılması talebinin yerine getirilmemesinin makul düzenleme kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

20. 6701 sayılı Kanun’un 18’inci maddesinin ikinci fıkrası “*Kurum, ihlal iddiasına muhatap olan taraftan yazılı görüşünü sunmasını ister. Yazılı görüş, istemin tebliğinden itibaren on beş gün içinde Kuruma ulaştırılır.*” düzenlemesini içermektedir. İlgili madde hükmü uyarınca ihlal iddiasına muhatap Marmara Üniversitesi Rektörlüğünden 20/2/2025 tarihinde yazılı görüş sunması istenmiştir. İnceleme süreci devam ederken başvuran Kuruma sunduğu 5/3/2025 tarihli yazılı beyanında Personel Daire Başkanlığının 27/2/2025 tarihli görevlendirme yazısıyla ... Enstitüsünden ...Fakültesi Dekanlığına 2547 sayılı Kanun’un 13’üncü maddesinin (b) fıkrasının dördüncü bendinde düzenlenen rektörün görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında “*Rektörün gerekli gördüğü hallerde üniversiteyi oluşturan kuruluş ve birimlerde görevli öğretim elemanlarının ve diğer personelin görev yerlerini değiştirmek veya bunlara yeni görevler vermek*” hükmü uyarınca görevlendirildiğini, başvurunun konusuz kaldığını belirtmiş ve muhatapın 27/2/2025 tarihli görevlendirme yazısını iletmıştır. Ayrıca muhatap Kurum başvuranın talebi doğrultusunda yer değişikliği suretiyle atamasının yapıldığına ilişkin Kurumumuza yazılı beyanda bulunmuş ve atamaya ilişkin belgeleri beyan dilekçesi ekinde sunmuştur. Dolayısıyla başvuranın talebinin Kurumumuza yapmış olduğu başvuru sonrasında yerine getirildiği ve başvuranın ... Yerleşkesine atamasının yapıldığı anlaşılmaktadır.

21. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 71’inci maddesi “*Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi halinde veya başvurunun 52’nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.*” hükmünü haizdir. Somut olayda başvuru konusu talebin muhatap Kurum tarafından yerine getirildiği anlaşıldığından 6701 sayılı Kanun’un 11’inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile Yönetmelik’in 65’inci ve 71’inci maddeleri uyarınca başvurunun uzlaşmayla sonuçlandığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda UZLAŞMA KARARI VERİLMESİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

6/5/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

Av. Alişan TİRYAKİ
İl. Başkan
(İzinli)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi
Ünal SADE
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi